Lausunto 4.11.2026

DKIR/653/00.05.00/2026

Asia HE 107/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Kirkkohallitus pitää esityksen tavoitteita kannatettavina. Kuolinpesän tietojen kokoaminen osakasrekisteriin ja sähköisen asioinnin kehittäminen voivat sujuvoittaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamista ja vähentää tarvetta hankkia samoja tietoja useilta eri toimijoilta.

Kirkon väestökirjanpitoaineisto ja vaikutukset kirkon toimintaan

Kirkkohallitus kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä kirkkoihin kohdistuvat toiminnalliset muutokset arvioidaan kokonaisuutena vähäisiksi, vaikka samalla todetaan, ettei kaikkia vaikutuksia ja niiden kokoluokkaa ole teknisen suunnittelun keskeneräisyyden vuoksi vielä mahdollista arvioida. Evankelis-luterilaisen kirkon hallussa olevalla historiallisella väestökirjanpitoaineistolla on keskeinen merkitys osakasrekisterin tietojen kattavuudelle, ja tietojen täydentäminen edellyttää edelleen merkittävässä määrin manuaalista selvitystyötä. Uudistus automatisoi ennen kaikkea tietopyyntöjen välittämistä ja tietojen toimittamista, mutta ei poista kaikkea kirkossa tehtävää selvitystyötä.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että uudistuksen käyttöönoton jälkeen seurataan kirkolle tulevien selvitys- ja lisätietopyyntöjen määrää, niiden edellyttämää työmäärää sekä uudistuksen taloudellisia vaikutuksia.

Osakasrekisterin maksut ja 35 §

Kirkkohallitus esittää, että hallituksen esityksen 35 §:ää muutetaan. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen Digi- ja väestötietoviraston, evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkon ja valtiovarainministeriön kesken on valmisteltu vaihtoehtoista mallia maksujen määräytymiselle ja perimiselle. Valtiovarainministeriön valmistelussa on laadittu 35 §:ää koskeva muutosehdotus DVV:n ja kirkkojen esittämän mallin pohjalta.

Kirkkohallitus pitää valmisteltua yhden asiakasmaksun mallia hallituksen esityksessä ehdotettua ratkaisua selkeämpänä ja tarkoituksenmukaisempana.

Mallissa kuolinpesältä perittäisiin yksi osakasrekisteriä koskeva asiakasmaksu, jonka määräisi Digi- ja väestötietovirasto valtion maksuperustelain perusteella. Maksun suuruudessa otettaisiin huomioon se, onko osakastietojen muodostaminen edellyttänyt kirkon työpanosta. Kirkot eivät tällöin määräisi erillisiä maksuja kuolinpesälle, vaan Digi- ja väestötietovirasto suorittaisi kirkoille maksun niiltä tilaamistaan tiedoista. Ratkaisu selkeyttäisi asiakkaan asemaa, koska kuolinpesän maksuun liittyvä viranomaissuhde olisi keskitetty Digi- ja väestötietovirastoon.

Valmistelussa yhden asiakasmaksun mallin on lisäksi arvioitu vähentävän laskutukseen, reskontraan ja perintään liittyvää työtä. Kirkkohallitus pitää perusteltuna, että 35 § muutetaan valtiovarainministeriön lausunnossa esitettävän yhden asiakasmaksun mallin mukaiseksi.

Samalla on varmistettava, ettei maksujärjestelmän yksinkertaistaminen siirrä kirkon tekemän selvitystyön kustannuksia kirkon tai seurakuntien kannettaviksi. Digi- ja väestötietoviraston kirkolle suorittaman maksun tulee kattaa kirkolta tilattujen tietojen selvittämisestä ja luovuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Kirkkohallitus pitää välttämättömänä, että kirkolle osakasrekisterin tietojen täydentämisestä aiheutuvat kustannukset voidaan kattaa täysimääräisesti tehtävästä perittävillä maksuilla eikä uudistus johda siihen, että valtion järjestelmää palvelevasta kirkon lakisääteisestä tiedonluovutustehtävästä aiheutuisi seurakunnille kattamattomia kustannuksia.

Tietojen käyttötarkoitus ja kirkon tiedonsaantioikeus

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että kirkonkirjoista osakasrekisteriin luovutettujen tietojen käyttötarkoitussidonnaisuus turvataan. Osakasrekisteri ei saa muodostua väyläksi, jonka kautta kirkonkirjoista luovutettuja tietoja siirtyisi yleisesti väestötietojärjestelmään tai muihin kuin laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin.

Samalla tulee turvata evankelis-luterilaisen kirkon viranomaisten mahdollisuus saada osakasrekisteristä niiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi tarvitsemansa tiedot. Tällainen tiedonsaantitarve liittyy esimerkiksi hautaustoimen tehtäviin.

Yhteenveto

Kirkkohallitus puoltaa hallituksen esityksen tavoitteita. Kirkkohallitus pitää erityisen tärkeänä, että:

- 35 § muutetaan yhden asiakasmaksun mallin mukaiseksi siten, että kuolinpesän maksun määrää Digi- ja väestötietovirasto ja kirkolle korvataan erikseen DVV:n kirkolta tilaama selvitystyö;
- kirkon tekemän selvitystyön kustannusten kattaminen kokonaisuudessaan turvataan, eikä uudistus vähennä kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitusta;
- kirkonkirjoista luovutettujen tietojen käyttötarkoitussidonnaisuus turvataan ja kirkon tiedonsaantioikeus sen omien lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi säilyy; sekä
- uudistuksen kirkolle aiheuttamia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia seurataan käyttöönoton jälkeen.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että sääntelyn voimaantulo ja uuden toimintamallin tosiasiallinen käyttöönotto sovitetaan yhteen siten, että tietojärjestelmämuutokset, rajapinnat, tietoturva, maksuliikenne sekä aluekeskusrekisterien toimintaprosessit voidaan testata ennen tuotantokäyttöä.

Noora Allenius

kirkkoneuvos